

ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด วิถีชีวิตที่พอเพียงตามรอยพระยุคลบาท

ที่มา: http://www.oknation.net/blog/home/blog_data/242/25242/images/blogjim/king.jpg ; http://www.oknation.net/blog/home/blog_data/337/23337/images/sirintorn/DSC02126.jpg

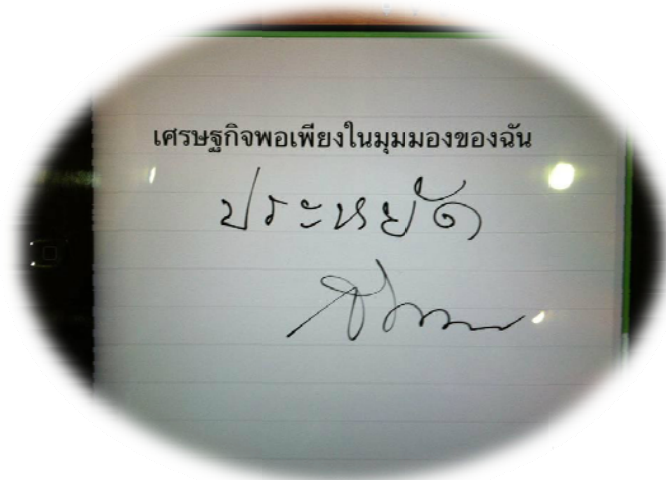
ทศพนธ์ นรทัศน์
นักวิชาการอิสระ

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตพอเพียงอันเป็นพื้นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวคือ ชีวิตที่พอเพียงนั้น เป็นการ ใช้ การบริ โภคทรัพย์ากรของโลกอย่างเห็นคุณค่า และประหยัด เพื่อให้มีทรัพยากรเหลือไปยังชนรุ่นหลัง หรือเป็นการเบียดเบียน โลกน้อยลงนั่นเอง เป็นวิถีชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ พระองค์ท่านได้พระราชทานพระบรมราโชวาท พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อเตือนสติประชาชนให้มีความพอเพียง พออยู่พอกิน พอดี พอเหมาะสมตามอัตภาพ ทรงชี้ให้เห็นว่าความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนเป็นจุดที่ควรเริ่มต้นก่อน และเมื่อมีพื้นฐานมั่นคงแล้ว จึงสร้างความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ซึ่งหมายถึงการทำให้ประชาชนในชนบทที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศพอมี พอกิน เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งก่อนที่จะพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

การประหยัดว่าเป็นพื้นฐานความประพฤติที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังพระบรมราโชวาทพระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ และดังลายพระหัตถ์พระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในคราวเสด็จพระราชดำเนินเปิดงานจุฬาฯ วิชาการ ครั้งที่ ๑๔ - "เสาหลักแห่งปัญญา สืบราชมรรคาพัฒนาแผ่นดิน : PILLAR OF WISDOM Following in His Majesty's footsteps for the country's development" เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งภายในงานมีการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายใต้วีธี "เสาหลักแห่งปัญญา สืบราชมรรคาพัฒนาแผ่นดิน: ตามรอยเศรษฐกิจพอเพียง" (Pillar of

Wisdom – Developing the Country in the Footsteps of His Majesty the King: Towards a Self – Sufficiency Economy) บริเวณศาลาพระเกี้ยว ด้วย

ที่มา: http://www.cmadong.com/imgup/pic5510/cmd121115-180626_221775.jpg

ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชจริยวัตรที่พอเพียง ประหยัด และมีมัธยัสถ์โดยได้ทรงแนะแนวทางปฏิบัติตนให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดว่าเป็นพื้นฐานและหลักประกัน สำคัญในการสร้างความสมบูรณ์และมั่นคงให้กับผู้ประหยัดและครอบครัวด้วยดี แนวพระราชดำริ ดังนี้

- สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงสอนพระราชโอรส พระราชธิดาให้ดำเนินชีวิตและบริโภคด้วยปัญญา โดยทรงใช้ชีวิตเรียบง่ายอย่างสามัญชน มัธยัสถ์อดออม ใฝ่หาความรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่น

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชจริยวัตรที่พอเพียง ประหยัดและมีมัธยัสถ์มาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาพระราชประวัติและพระราชจริยวัตร พบว่า เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเก็บออมเงินที่เหลือจากค่าขนม เพื่อนำไปซื้อของเล่น ตามพระราชประสงค์ หรือไม่ทรงซื้อของเล่นที่มีราคาสูงกว่าทรัพย์ที่มี รวมทั้งทรงมีพระราชจริยวัตรที่ พอเพียง อาทิ ทรงจักรยานไปโรงเรียนแทนการเสด็จพระราชดำเนิน โดยรถยนต์พระที่นั่ง

เมื่อทรงเป็นพระมหากษัตริย์ก็ยังทรงประหยัดในเรื่องส่วนพระองค์ อาทิ หลอดยาสีพระทนต์ ทรงใช้อย่างคุ้มค่า หรือฉลองพระองค์แต่ละองค์ทรงใช้อยู่เป็นเวลานาน และในยามปฏิบัติพระราชภารกิจ ทรงใช้ดินสอไม้ราคาไม่แพง มียางลบ ติดอยู่ตรงปลายดินสอเพื่อลบคำที่เขียนผิด ออกได้ง่าย ไม่เปลืองกระดาษเหมือนใช้ปากกา และจะทรงเหลาดินสอด้วยพระองค์เอง เหน็บไว้ที่กระเป๋าฉลองพระองค์เดือนละหนึ่งแท่ง ใช้งานकुคั่น ทรงถ่ายรูปจนสุดม้วนฟิล์ม และทรงเลือกใช้ยานพาหนะที่ไม่ใช่ เชื้อเพลิงจากฟอสซิล

ขามน้ำมันมีราคาสูง ตลอดจนทรงชี้แนะให้ยึดแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้กล่าวถึงพระราชดำริและพระราชจริยวัตรในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์มากกว่า ๖๖ ปี ว่าทรงเป็นต้นแบบแห่งความพอเพียง ดำเนินชีวิตอย่างประหยัด เรียบง่ายว่า

“...กองงานในพระองค์ โดยท่านผู้หญิงบุตร วิระไวทยะ บอกว่าปีหนึ่งพระองค์ทรงเบิกคินสอ ๑๒ แท่ง เดือนละแท่ง ใช้จนกระทั่งกุด ใครอย่าไปทิ้งของท่านนะจะกริ้วเลยโดยทรงประหยัดทุกอย่าง เป็นต้นแบบทุกอย่าง ทุกอย่างนี้มีค่าสำหรับพระองค์หมด ทุกบาททุกสตางค์จะใช้อย่างระมัดระวัง จะสั่งให้เราปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ...”

และ “...หากนำพระบรมฉายาลักษณ์เก่าๆ มาเปรียบเทียบกันในระยะเวลาย่างกันสิบปี ยี่สิบปี จะสังเกตเห็นได้ว่า ฉลองพระองค์และสนับเพลาหลายองค์ก็ยังทรงใช้อยู่ ดังเช่น ฉลองพระบาทใบ (รองเท้าผ้าใบ) ก็ยังทรงใช้แบบเดิม ราคาไม่กี่ร้อยบาท หรือเวลาเสวยเครื่องเสวย ก็เรียบง่ายธรรมดา ไม่ทรงใส่พระราชหุทัยว่า บนโต๊ะเสวยมีอะไรบ้าง ไม่ทรงเคยปรุงหรือแต่งเติมอะไร ทรงเหมือนพระ ละซึ่งสิ่งต่างๆ แล้ว เสวยของที่เรียบง่าย และด้วยวิถีแห่งพระชนม์ชีพแล้ว ก็ถือว่า ทรงดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย เวลามีปัญหาอะไรก็ทรงค้นพบวิธีการที่เรียบง่ายเสมอในการหาทางออก ทรงใช้ความเรียบง่ายหรือศิลปะชั้นสูงของสติปัญญาในการแก้ไข...”

● พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแนะแนวทางปฏิบัติตนให้ประชาชน ตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัด ว่าเป็นพื้นฐานและหลักประกันสำคัญ ในการสร้างความสมบูรณ์และมั่นคงให้กับผู้ประหยัดและครอบครัว เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับผลที่อาจเกิดขึ้น จากสถานะที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังพระราชดำรัส พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย เนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๓ เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ความตอนหนึ่งว่า

“...การใช้จ่ายโดยประหยัดนั้น จะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเองและครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้าการประหยัดดังกล่าวนี้ จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ผู้ประหยัดเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย...”

● พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเตือนสติให้ประชาชนชาวไทยตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดว่าเป็นพื้นฐานความประพฤติที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังพระบรมราโชวาทพระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ความตอนหนึ่งว่า

“...การประหยัด เป็นสิ่งที่พึงประสงค์อย่างยิ่งในทุกแห่งและในทุกเมื่อ... ขอให้คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการประหยัดนี้ให้มาก... การประหยัดนี้ ควบคู่ไปกับหลักการพออยู่ พอกิน พอใช้ จึงใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย และเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติตนตามเศรษฐกิจพอเพียงโดยแท้...”

- การพัฒนาและช่วยเหลือราษฎร ทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ได้ประโยชน์สูงสุด ราษฎรสามารถทำได้เอง หัวสตูดได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มี อยู่ในภูมิภาคนั้นๆ มาแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องลงทุนสูง และใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก ทรงเน้นเรื่อง ความคุ้มค่า และคุ้มค่า แต่ไม่ใช่เป็นการขาดทุนหรือกำไร ดังเช่นที่หลักวิชาการสมัยใหม่ยึดถือ

- การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้มีได้หมายความว่า จะต้องใช้ชีวิตอย่างขี้นเหนียวหรือตระหนี่ หรือปิดประเทศ และปฏิเสธกระแสโลกาภิวัตน์ หากแต่เป็นการใช้ชีวิตอย่างเข้าใจ และเข้าถึงตนเอง รู้ศักยภาพและความสามารถของตนเอง ตลอดจนเข้าใจบริบทและ สถานการณ์ในประเทศ สามารถพัฒนาประเทศและเชื่อมโยงกับตลาดหรือสถานการณ์ภายนอกได้เป็นอย่างดี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำรัสชี้แจงไว้ในการประชุมนานาชาติระดับรัฐมนตรี เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ความตอนหนึ่งว่า

“...แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการแก้ปัญหาทั้งในเมืองใหญ่และในชนบทคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงมิได้หมายความว่า จะต้องใช้ชีวิตอย่างขัดสนและตระหนี่ และไม่หมายความว่า จะต้องปฏิเสธกระแสโลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ แต่สามารถเชื่อมโยงกับตลาดภายนอกได้โดยการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ซึ่งทำให้เป็นกลุ่มที่มีอำนาจต่อรองมากขึ้น เนื่องจากระบบการซื้อขายจะทำการกลุ่ม ซึ่งหมายถึงว่ามีค่าใช้จ่ายน้อยลงและใช้ประโยชน์มากขึ้น โดยคำนึงว่า จะต้องมีการควบคุมงบประมาณรายจ่ายในระดับหมู่บ้านและชุมชนอย่างเป็นระบบและพอเพียง ซึ่งหมายถึงว่า จะต้องมีความสมดุล ระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา...”

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้เล่าไว้ในหนังสือตามรอยพระยุคลบาท ครูแห่งแผ่นดิน (๒๕๕๖, หน้า ๘๘) ความตอนหนึ่งว่า “...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ไม่ได้ทรงห้าม ถ้าใครพอมีเงินจะซื้อของแพงบ้างก็ไม่เป็นไร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ เข้าไปถวายงานใหม่ๆ พยายามมองพระเจ้าอยู่หัว มองจนทรงรู้สึกพระองค์ มองที่ข้อพระหัตถ์ก็อยากรู้ว่าทรงใช้นาฬิกาอะไร ทรงยื่นให้ดูแล้วรับสั่งว่า ยี่ห้อยี่ห้อแล้วโก้ พระเจ้าอยู่หัวทรงใช้นาฬิกาเรือนละ ๑๕๐ บาท ผู้รู้สึกได้เลยว่าต่อไปนี้จะซื้ออะไรสักอย่างต้องหยุดคิดทันทีเมื่อเหลือบไปเห็นพระหัตถ์ของพระองค์ ดินสอก็ใช้แบบถูกที่สุด เราต้องฉลาด รวยไม่เป็นไรแต่ให้อยู่อย่างคนจนและให้รวยอย่างยั่งยืน และแล้วเราจะรักษาความซื่อสัตย์สุจริตได้ สุดท้ายเราก็นำอะไรไปไม่ได้ที่เหลือไว้ก็คือชื่อเสียง ความรักความเคารพ ให้คนเขากราบไหว้บูชาหรือไม่เท่านั้นเอง...”

- หากพิจารณาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประหยัดนั้นคือการใช้จ่าย อย่างพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเป็นการดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง ไม่สุดโต่งไปด้านหนึ่ง คือ ขี้นเหนียว หรือสุดโต่งไปอีกข้างหนึ่ง คือฟุ่มเฟือยคนที่ดำเนินชีวิตอย่าง ประหยัด และพอประมาณ

จะเป็นคนเรียบง่าย สมถะ และมีสันโดษในการดำเนินชีวิต คือ ไม่สร้างเงื่อนไขชีวิตที่ขาดเหตุผลหรือนำไปสู่ความฟุ้งเฟ้อ จนทำให้เป็นหนี้สิน ดังนั้น ท่ามกลาง สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน หากประชาชนชาวไทยพร้อมใจกันดำเนินชีวิตอย่างฉลาดรู้ตามแนว พระราชดำริ คือ ศึกษาและทำความเข้าใจแนวพระราชดำริ และมีไหวพริบที่จะนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้อะไรก็ตามอย่างประหยัด ไม่จู้หนี้ยว ก็จะทำให้ประเทศไทยมีเงินออมมาก และมีทุนที่เพียงพอสำหรับลงทุน โครงการใหญ่ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะได้มากโดยไม่ต้องไปกู้ยืม ใครจนเกินตัว หรือเป็นหนี้เป็นสินมากขึ้น ตรงกันข้าม หากประชาชนชาวไทยรู้จักดำเนินชีวิต อย่างประหยัดทั้งในชีวิตประจำวันและในการทำงาน ประกอบธุรกิจที่จะทำให้เกิดประโยชน์กับตัวเองและ สังคม ตลอดจนประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน นำไปสู่วิถีชีวิต ที่พอเพียงในที่สุด

- พื้นฐานสำคัญเบื้องต้น แห่งแนวทางการปฏิบัติตนตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและความฟุ่มเฟือยลง ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น แต่ก็ไม่ใช่ ตระหนี่ถี่เหนียวไม่ยอมใช้เงินเลย ส่วนการใช้จ่ายจะมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับอรรถภาพของแต่ละบุคคลจากรายได้ที่สุจริตและไม่คดโกง หรือเบียดเบียนให้ คนอื่นได้รับความเดือดร้อน ด้วยเหตุนี้ ความประหยัดจึงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง คือ การตระหนักรู้ถึงคุณค่าของเงิน ฉลาดใช้ ฉลาดออม และฉลาดทำบุญตามอรรถภาพ

โดยเฉพาะระดับครอบครัวนั้น ประการสำคัญ อันดับแรกนั้น ต้องพัฒนาสมาชิกในครอบครัวให้ปลอดจากหนี้สินและมีฐานะดีขึ้นอย่างน้อยในระดับพอกินพอใช้ก่อน แล้วจึงพัฒนาต่อเนื่อง ให้เป็นครอบครัวที่อยู่ดีกินดี เป็นครอบครัวที่พึงประสงค์ในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ให้บังเกิดผลต่อไป โดยต้องเริ่มต้นจาก การรู้จักจัดการแผนการเงินของตนเองและครอบครัว ประหยัดอดออม ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วย มิหุนหันพล ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น จนกลายเป็น ความฟุ่มเฟือยจนเกินอรรถภาพที่เป็นอยู่ แต่ให้ปลูกฝังนิสัยความประหยัด สร้างวินัยรักการออมและมีทักษะในการจัดการทางการเงินได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการปลูกฝังในวัยเด็กให้รู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายอย่างมีวินัย รู้จักทำบัญชีรายรับรายจ่ายเป็นประจำ เพื่อให้รู้ถึงสถานะการเงินของตน จะได้ ใช้จ่ายตามอรรถภาพและฐานะของตนและครอบครัว และเมื่อสะสมเงินออมไว้ใช้ในยามจำเป็นได้ อย่างพอเพียงแล้ว ให้แบ่งเงินส่วนหนึ่งไปทำทานใน โอกาสต่างๆ เพื่อปลูกฝังความมีน้ำใจและเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น ลดความเห็นแก่ตัว และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านศีลธรรมและวัฒนธรรมการให้ ให้บังเกิด ขึ้นในตัวเด็กและสมาชิกของสังคม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งสู่การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตามรอยพระยุคลบาท

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิต ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้เล่าไว้ในหนังสือตามรอยพระยุคลบาท ทรูแห่งแผ่นดิน (๒๕๕๖, หน้า ๕๔) ความตอนหนึ่งว่า “...พระองค์ทรงไม่ยึดติดกับวัตถุ ทรงประหยัดมาก คงเคยเห็นภาพหลอดยาสีฟัน พระองค์

ทรงบีบหลอดยาสีฟันจนลึบ มหาเด็กลีเกียออก นำหลอดใหม่มาวาง ทรงมีรับสั่งให้นำกลับมา แล้วรับสั่งกับทันตแพทย์ว่าที่เหลือนี้นี้ฉันใช้ต่อได้อีก ๕ วัน เห็นหรือไม่ว่าแม้พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินแต่ทรงใช้อะไรก็ทรงประหยัด เมื่อพระองค์ทรงงานเสร็จพอดีๆ ออกจากห้องก็จะทรงปิดไฟทันที ทรงเป็นแบบอย่างของการใช้ของอย่างคุ้มค่า ประหยัด เรียบง่าย ความเรียบง่ายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ท่านข้าราชการทั้งหลายลองปฏิบัติดูแล้วจะรู้ผล...”

การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำรินเรื่องประหยัดเรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุดของประชาชนในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

จากการศึกษาแนวทางความประพฤติกของประชาชน ในพื้นที่ห่างไกลที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างสำเร็จ จนทำให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่มั่นคงและสามารถยึดอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพาราและสวนลองกองเป็นแนวทางในการหาเลี้ยงชีพ พบว่า การปลูกฝังนิสัยแห่งการประหยัด ให้ใช้จ่ายอย่างไม่ฟุ่มเฟือย นับเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจเพื่อการดำเนินชีวิตที่มั่นคง โดยควรดำเนินการควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้ครัวเรือนมีการออม ทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครอบครัว พร้อมถ่ายทอดและส่งเสริมให้เพื่อนบ้านรู้จักการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งช่วยให้ชีวิตมีความมั่นคงในปัจจุบันด้วย

นอกจากการเพิ่มรายได้ จากอาชีพทำนา ทำสวนแล้ว ผู้ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมุ่งลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยปลูกไม้ผล หรือพืชหมุนเวียนและปลูกพืชผัก สวนครัว เลี้ยงเป็ด และเลี้ยงปลา และดำเนินชีวิตอย่างประหยัด โดยนำผลผลิตที่เป็นส่วนเกินจาก การบริโภคในครอบครัวไปขายใน ตลาดชุมชนและต้องทำบัญชี ครัวเรือน รู้จักออมและรักษาหรือเก็บสมาชิกในครอบครัว เพื่อวางแผนการลงทุน ในแต่ละปีอย่างรอบคอบ การดำเนินชีวิตด้วยวิธีนี้ จะทำให้มีภูมิคุ้มกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่วิถีชีวิตแบบพอเพียง นำไปสู่ความสุขอย่างยั่งยืน และสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์กับผู้ปฏิบัติเองเท่านั้น หากแต่ยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศและต่อโลกด้วย ดังกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการออกมหาสมาคม ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๒๕ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๕ ความตอนหนึ่งว่า “...ข้อสำคัญเราจะต้องรู้จักใช้ทรัพยากรนั้นอย่างฉลาด คือไม่นำมาทุ่มเทใช้ให้สิ้นเปลืองไป โดยไร้ประโยชน์ หรือได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หากแต่ระมัดระวังใช้ด้วยความประหยัดรอบคอบ ประกอบด้วยความคิดพิจารณาตามหลักวิชา เหตุผล และความถูกต้องเหมาะสม โดยมุ่งประโยชน์แท้จริงที่จะเกิดแก่ประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันยืนยาว...”

เอกสารอ้างอิง

สุเมธ ตันติเวชกุล. (๒๕๕๖). ตามรอยพระยุคลบาท ครูแห่งแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๖). สัจธรรมแห่งแนวพระราชดำริ
สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ,